

Vlada Crne Gore
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
n/r gđin Mehmed Zenka
Ministar

Slavimo ljudske identitete i tijela,
slavimo ljudsku raznolikost!

We celebrate human identities
and bodies, we celebrate
human diversity!

PODNOŠILAC ZAHTJEVA

Ime i prezime: Jovan Ulićević

Nevladina organizacija: Asocijacija „Spektra“

Adresa: Ulica Omladinskih brigada 6, 20000 Podgorica

Broj telefona: 067/ 135 - 205

Crna Gora
MINISTARSTVO ZA LJUDSKA
I MANJINSKA PRAVA
PODGORICA

Primijeno:	15.05.18		
Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost
	007-37	18-1	

PREDMET: Zahtjev za Slobodan pristup informacijama

Poštovani gospodine Zenka,

Obraćam Vam se ovim Zahtjevom za slobodan pristup informacijama u ime Asocijacije „Spektra“, organizacije koja se bavi zaštitom i promocijom ljudskih prava transrodnih, interpolnih i rodno varijantnih osoba.

Asocijacija „Spektra“ sprovodi istraživanje, koje će biti praćeno izvještajem o implementaciji **Preporuke CM/Rec(2010)5 Vijeća ministara upućene državama članicama o mjerama borbe protiv diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta**, u cilju davanja doprinosa izvještaju Savjeta Evrope o implementaciji Preporuke među državama članicama.

Molimo Vas da dostavite odgovore na **Upitnik o implementaciji Preporuke Vijeća ministara CM/Rec(2010)5 o mjerama za borbu protiv diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta**, koji se nalazi u nastavku teksta.

Oblast I – Implementacija Preporuke

“Vijeće ministara, pod uslovima iz člana 15.b Statuta Vijeća Evrope, [...] Preporučuje državama članicama,

1.“da ispitaju postojeću legislativu i druge mjere, pregledaju, i prikupljaju i analiziraju relevantne podatke, kako bi nadzirale i ispravile neposrednu ili posrednu diskriminaciju na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta;”

Pitanje 1

Da li je izvršeno preispitivanje postojećih zakonskih i drugih mjera koje bi mogle direktno ili indirektno rezultirati diskriminacijom na osnovu

- seksualne orijentacije? Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐
- rodnog identiteta? Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

i postoje li mjere kojima bi se mogla ispraviti takva diskriminacija?

Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Adresa: Omladinskih brigada 6, 81 000 Podgorica | tel/fax: + 382 020 657 098, lokal 104
e-mail: asocijacija.spektra@gmail.com

Ako je moguće, navedite primjere konkretnih mjera koje su usvojene i/ili koje su u pripremi.

We celebrate human identities
celebrate
human diversity!

Pitanje 2

Da li su usvojeni i/ili primijenjeni zakoni i mjere za prikupljanje i analizu bitnih podataka o diskriminaciji na osnovu

- seksualne orijentacije? ☒ Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐
- rodnog identiteta? ☒ Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Molimo Vas navedite mjere i pozitivne primjere iz prakse:

Članom 33 Zakona o zabrani diskriminacije propisano je da su sudovi, državna tužilaštva, organi za prekršaje, organ uprave nadležan za policijske poslove i inspekcijски organi dužni da vode posebnu evidenciju o podnijetim prijavama, pokrenutim postupcima i donijetim odlukama iz svoje nadležnosti u vezi sa diskriminacijom, te da podatke iz evidencije dostavljaju Zaštitniku/ci, najkasnije do 31. januara tekuće godine za prethodnu godinu, a na zahtjev Zaštitnika/ce dužni su da podatke iz ove evidencije dostave i za određeni kraći period u toku godine.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u novembru 2014. godine donijelo Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja posebne evidencije o slučajevima prijavljene diskriminacije (SL. Crne Gore, br. 050/14 od 28.11.2014.), u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije. Pravilnikom je propisan sadržaj informacija/podataka koje nadležne institucije dostavljaju Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Ministarstvo takođe, na godišnjoj osnovi, prati policijsku i pravosudnu praksu, te od policijskih i pravosudnih organa traži dostavljanje informacija u vezi sa slučajevima diskriminacije i nasilja nad LGBTI osobama. Dostavljene informacije su sadržane u Izveštajima o implementaciji Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori 2013-2018 i dostupni su na linku:

<http://www.mmp.gov.me/biblioteka/izvjestaji>

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u 2011., 2013., 2015. i 2017. godini realizovalo istraživanja o percepciji diskriminacije u Crnoj Gori, koja uključuju i informacije i podatke o diskriminaciji LGBTI osoba. Istraživanja su dostupna na linku:

<http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja>

2. "osigurati usvajanje zakona i drugih mjera i njihovu adekvatnu primjenu u borbi protiv diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta, osigurati zaštitu prava lezbejki, gej, biseksualnih i transrodnih osoba i promovisati toleranciju prema njima;"

Pitanje 3

Da li su usvojeni i/ili primijenjeni zakoni i mjere za borbu protiv diskriminacije na osnovu

- seksualne orijentacije? ☒ Da ☐ Ne ☐ Djelomično ☐
- rodnog identiteta? ☒ Da ☐ Ne ☐ Djelomično ☐

naročito

a) putem zakonskih mjera?

Spektar

Da ☒ Ne ☐

b) putem državnog akcionog plana?

Da ☒ Ne ☐

c) uključivanjem Preporuke u postojeće planove?

Da ☒ Ne ☐

d) stvaranjem međusektorskih radnih grupa za implementaciju Preporuke?

Da ☐ Ne ☐

e) putem sveobuhvatne strategije usmjerene na borbu protiv diskriminacije i/ili pristrasnih stavova i ponašanja protiv LGBT osoba u široj javnosti, i na ispravljanje predrasuda i stereotipa?

Da ☒ Ne ☐ Djelimično ☐

Ako je moguće, navedite primjere konkretnih mjera koje su usvojene i/ili koje su u pripremi.

Slavimo ljudske identitete i tijela,
slavimo ljudsku raznolikost!

We celebrate human identities
and bodies, we celebrate
human diversity!

U 2010. godini je usvojen Zakon o zabrani diskriminacije kojim je regulisano predmetno pitanje. U 2014. godini su izvršene izmjene i dopune ovog zakona, da bi u junu 2017. godine Skupština Crne Gore usvojila Zakon o izmjenama i dopunama zakona o zabrani diskriminacije, čime je ovaj Zakon usklađen sa pravnom tekovinom EU.

Ovdje treba dodati da je u 2011. godini usvojen Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore koji je institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije. Dodatno u 2014. godini su izvršene izmjene i dopune ovog Zakona.

U maju 2013. godine Vlada Crne Gore je, polazeći od preporuke Vijeća ministara CM/Rec(2010)5 o mjerama za borbu protiv diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta, usvojila Strategiju za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori 2013-2018 sa akcionim planom za 2013. godinu. U periodu nakon toga usvojeni su akcioni planovi za 2014, 2015, 2016, 2017 i 2018 godinu. Strategija i prateći akcioni planovi su dostupni na linku:

<http://www.mmp.gov.me/biblioteka/strategije>

U toku je process izrade Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023, koja će inkorporirati predmetnu preporuku Vijeća ministara.

Takođe, u okviru Akcionog plana za pregovaračko poglavlje 23 - "Pravosuđe i temeljna prava" su definisane brojne mjere za unapređenje i zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba. Predmetni dokument je dostupan na linku:

<https://www.eu.me/mn/23>

Ministarstvo unutrašnjih poslova je u februaru 2016. godine formiralo Tim povjerenja Uprave i policije sa ciljem jačanja uzajamnog povjerenja policijskih organa i LGBTI zajednice, jačanja bezbjednosti LGBTI osoba, koordiniranog djelovanja i implementacije zajedničkih aktivnosti, te radi direktne komunikacije o urgentnim pitanjima.

3. "omogućiti žrtvama diskriminacije upoznavanje i pristup djelotvornim pravnim lijekovima pred državnim vlastima, te pobrinuti se da mjere za borbu protiv diskriminacije uključuju, kada je to potrebno, sankcije za prekršaje i pružanje odgovarajuće naknade za žrtve diskriminacije;"

Adresa: Omladinskih brigada 6, 81 000 Podgorica | tel/fax: + 382 020 657 098, lokal 104
e-mail: asocijacija.spektra@gmail.com

Pitanje 4

Da li su usvojeni i/ili primijenjeni djelotvorni pravni lijekovi, uključujući sankcije za prekršaje, za žrtve diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta? *We celebrate human identities and bodies, we celebrate human diversity!*

- Da ☒ Ne ☐ Djelimično ☐
- a) Da li pravni lijekovi uključuju adekvatnu naknadu za žrtve?
Da ☒ Ne ☐ Djelimično ☐
- b) Da li su pravni lijekovi djelotvorni, srazmjerni i odvraćajući?
Da ☒ Ne ☐ Djelimično ☐
- c) Da li takve mjere podižu svijest i olakšavaju žrtvama pristup takvim pravnim sredstvima, čak i ako je prijestup počinilo službeno lice?
Da ☒ Ne ☐ Djelimično ☐

Ovdje navedite mjere i pozitivne primjere iz prakse:

Članom 26 Zakona o zabrani diskriminacije je propisano:

„Tužbom iz člana 24 stav 2 ovog zakona može se tražiti i:

1) utvrđenje da je tuženi/a diskriminatorski postupao/la prema tužiocu/teljki;

2) zabrana vršenja radnje od koje prijeti diskriminacija, odnosno zabrana ponavljanja radnje diskriminacije;

2a) uklanjanje posljedica diskriminatorskog postupanja;

3) naknada štete, u skladu sa zakonom;

4) objavljivanje presude kojom je utvrđena diskriminacija na trošak tuženog/e u medijima.

U slučajevima iz stava 1 tač. 1, 2 i 2a ovog člana tužbeni zahtjev može se istaći zajedno sa zahtjevima za zaštitu prava o kojima se odlučuje u parničnom postupku, ako su ovi zahtjevi u međusobnoj vezi i zasnivaju se na istom činjeničnom i pravnom osnovu“

Oblast II – Implementacije konkretnih odredbi iz Dodatka

IV Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života

18. „Države članice trebaju osigurati ukidanje svih diskriminativnih zakona koji kriminalizuju seksualne odnose između odraslih osoba istog spola, uključujući bilo kakve razlike u pogledu dobi za davanje saglasnosti za stupanje u istopolne seksualne odnose i heteroseksualne radnje; takođe trebaju preduzeti odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo da odredbe krivičnog zakona, koje zbog svoje formulacije mogu dovesti do diskriminirajuće primjene, budu ukinute, dopunjene ili izmjenjene na način da budu usklađene sa načelom nediskriminacije.“

Pitanje 26

Da li su preduzete mjere kako bi se, u skladu sa načelom nediskriminacije, izmijenile, dopunile ili primijenile odredbe krivičnog zakona koje, zbog svog teksta ili opsega, mogu voditi diskriminativnoj primjeni u pogledu

- seksualne orijentacije? Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐
- rodnog identiteta? Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Molimo Vas navedite mjere i, ako je moguće, pozitivne primjere iz prakse, naročito one koji se tiču grupa izloženih različitim oblicima diskriminacije:

spektra

Slavimo ljudske identitete i tijela,
slavimo ljudsku raznolikost!

We celebrate human identities
and bodies, we celebrate
human diversity!

Pitanje je u nadležnosti Ministarstva pravde.

19. "Države članice trebaju osigurati da se lični podaci, koji se tiču seksualne orijentacije ili rodnog identiteta osobe, ne prikupljaju, čuvaju ili na drugi način koriste od strane javnih institucija, uključujući naročito strukture nadležne za provođenje zakona, osim ako je to neophodno za ostvarivanje određenih, zakonitih i legitimnih ciljeva; postojeće evidencije koje nisu u skladu sa ovim načelima trebaju biti uništene."

Pitanje 27

Postoje li mjere koje osiguravaju da se neće prikupljati, pohranjivati ili na drugi način koristiti lični podaci koji se odnose na

- seksualnu orijentaciju? Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐
- rodni identitet? Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Da li su uništene postojeće evidencije koje nisu u skladu sa ovim načelom?

Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Molimo Vas navedite primjere izuzetaka od ovog načela, ako postoje:

Pitanje je u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova i Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

20. "Prethodne zahtjeve treba redovito ispitivati, uključujući one koji se tiču promjena fizičke prirode za pravno priznavanje promjene pola, kako bi se otklonili uvredljivi zahtjevi."

Pitanje 28

Postoje li dostupni pravni postupci priznavanja polova koji su brzi, transparentni, pristupačni i zasnovani na samoodređenju?

Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Naročito, da li je pravno priznavanje pola transrodnih osoba

a) uslovljeno podvrgavanjem operaciji ili tretmanu koji uzrokuje nepovratnu sterilizaciju protivno njihovim željama?

Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

b) uslovljeno podvrgavanjem hormonalnom tretmanu ili bilo kojem drugom obliku medicinskog tretmana ili hirurškom zahvatu?

Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

c) uslovljeno psihološkom dijagnozom ili mišljenjem stručnih lica?

Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Adresa: Omladinskih brigada 6, 81 000 Podgorica | tel/fax: + 382 020 657 098, lokal 104
e-mail: asocijacija.spektra@gmail.com

Slavimo ljudske identitete i tijela,
slavimo ljudsku raznolikost!

We celebrate human identities
and bodies, we celebrate
human diversity!

- d) uslovljeno dokazivanjem iskustva "stvarnog života" u samoodređenju rodnog identiteta?
Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐
- e) dostupno bez obzira na
dob? Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐
- medicinski status? Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐
- finansijsku situaciju? Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐
- policijski zapis? Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Molimo Vas, navedite mjere i, ako je moguće, pozitivne primjere iz prakse:

Pitanje je u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva zdravlja.

21. "Države članice trebaju preduzeti odgovarajuće mjere kojima bi osigurale puno pravno priznanje promjene pola osobe u svim oblastima života, naročito tako što će omogućiti promjenu imena i pola u zvaničnim dokumentima osobe, na brz, transparentan i pristupačan način; države članice trebaju osigurati, kada je to neophodno, da nedržavni akteri, izvrše odgovarajuće priznavanje i promjene u važnim dokumentima, kao što su obrazovna i radna svjedočanstva."

Pitanje 29

Da li su usvojene i/ili primijenjene odgovarajuće mjere koje garantuju puno pravno priznavanje pola osobe u svim oblastima života, uključujući prilagođavanje zvaničnih dokumenata, i obrazovnih ili radnih certifikata izdatih od strane nedržavnih aktera?

Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Molimo Vas navedite mjere i, ako je moguće, pozitivne primjere iz prakse:

Pitanje je u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova.

22. "Države članice trebaju preduzeti sve potrebne mjere kako bi na učinkovit način osigurale transrodnim osobama, nakon što je izvršena promjena pola i pravno priznanje u skladu sa gore navedenim paragrafima 20 i 21, pravo da stupe u brak sa osobom suprotnog spola od onog koji joj je ponovo dodijeljen."

Pitanje 30

Postoje li zakonske i druge mjere koje štite pravno transrodne osobe na brak?

Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

a) Posebno, da li je transrodnim osobama dozvoljeno stupiti u brak sa osobom suprotnog pola?
Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Adresa: Omladinskih brigada 6, 81 000 Podgorica | tel/fax: + 382 020 657 098, lokal 104
e-mail: asocijacija.spektra@gmail.com

Slavimo ljudske identitete i tijela,
slavimo ljudsku raznolikost!

b) Kada se zahtjeva da se vjenčane trans osobe razvedu prije provođenja pravnog priznanja samoodređenog pola, postoje li mjere koje bi nadoknadile gubitak stečenih prava supružnika?
Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐ *We celebrate human identities and bodies, we celebrate human diversity!*

Navedite mjere i, ako je moguće, pozitivne primjere iz prakse:

Pitanje je u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova.

23. "Gdje nacionalno zakonodavstvo daje prava i obaveze nevjenčani parovima, države članice trebaju osigurati primjenu istih odredbi, bez diskriminacije, za parove istog i suprotnog spola, uključujući pravo na penziju i stanarsko pravo."

Pitanje 31

Da li nacionalno zakonodavstvo daje prava i obaveze nevjenčanim parovima?

Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Ako da, da li su usvojene i/ili primijenjene mjere kojima bi se ista prava i obaveze osigurala kako parovima suprotnog pola, tako i parovima istog pola?

Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Navedite mjere i, ako je moguće, pozitivne primjere iz prakse:

Pitanje je u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova.

24. "Gdje nacionalno zakonodavstvo priznaje registrovane istopolne veze, države članice trebaju nastojati da osiguraju isti pravni položaj, prava i obaveze koja imaju i heteroseksualni parovi u sličnoj situaciji."

25. "Gdje nacionalno zakonodavstvo ne prepoznaje niti daje prava ili obaveze registrovanim istopolnim vezama i nevjenčanim parovima, države članice se pozivaju da razmotre mogućnost pružanja pravne ili neke druge pomoći za rješavanje praktičnih socijalnih problema parovima istog pola, bez diskriminacije bilo koje vrste, kako prema parovima suprotnog pola, tako i prema parovima istog pola."

Pitanje 32

Da li istopolni parovi imaju pristup registrovanim partnerstvima unutar nacionalnih zakona?

Da ☐ Ne ☒

a) Ako da, da li je pravni status, prava i obaveze istopolnih parova izjednačen sa onim koji imaju parovi suprotnog spola u sličnoj situaciji?

Da ☐ Ne ☒ Djelimično ☐

Adresa: Omladinskih brigada 6, 81 000 Podgorica | tel/fax: + 382 020 657 098, lokal 104
e-mail: asocijacija.spektra@gmail.com

Slavimo ljudske identitete i tijela,
slavimo ljudsku raznolikost!

- b) Da li su usvojene i/ili primijenjene mjere koje omogućavaju istopolnom partneru domaćeg državljanina dobijanje dozvole za boravak iz porodičnih razloga? We celebrate human identities and bodies, we celebrate human diversity!
- Da ☐ Ne ☒ Djelimično ☐
- c) Ako istopolni parovi nemaju pristup registrovanim partnerstvima, postoje li mjere koje omogućavaju rješavanje praktičnih problema vezanih za društvenu stvarnost u kojoj žive?
- Da ☐ Ne ☒ Djelimično ☐

Molimo Vas navedite oblike pravnog prepoznavanja koji su dostupni istopolnim parovima i, ako je moguće, navedite pozitivne primjere iz prakse:

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je iniciralo proces izrade zakona o registrovanom partnerstvu u novembru 2017. godine kroz formiranje Radne grupe. Početkom maja 2018. godine je finalizovan „Nacrt zakona o životnom partnerstvu lica istog pola“, koji je dat na Javnu raspravu. Donošenje Zakona se očekuje do kraja 2018. godine. Javni poziv za raspravu sa Nacrtom zakona su dostupni na linku:
<http://www.mmp.gov.me/vijesti/184810/Javni-poziv-Nacrt-zakona-o-zivotnom-partnerstvu-lica-istog-pola.html>

26. "Prilikom odlučivanja o odgovornosti roditelja za dijete i starateljstvu nad djetetom, države članice se trebaju voditi najboljim interesom djeteta, bez diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta."

Pitanje 33

Postoje li mjere kojima se osigurava da se odluke, koje se tiču roditeljske odgovornosti i usvajanja djeteta, donose vodeći se isključivo najboljim interesom djeteta, bez diskriminacije na osnovu

- seksualne orijentacije? Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐
- rodnog identiteta? Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Navedite mjere i, ako je moguće, pozitivne primjere iz prakse:

Pitanje je u nadležnosti Ministarstva pravde.

27. "Uzimajući u obzir da djetetov najbolji interes treba biti prioritet prilikom odlučivanja o usvajanju djeteta, države članice, čije nacionalno zakonodavstvo dozvoljava pojedincu usvajanje djeteta, trebaju osigurati primjenu takvog prava bez diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta."

Pitanje 34

Kada nacionalno zakonodavstvo dozvoljava nevjenčanim parovima suprotnog spola usvajanje djece svog partnera (drugi roditelj ili usvojitelj), da li se to primjenjuje i na nevjenčane parove istog spola?

- Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Molimo Vas, navedite konkretne mjere i, ako je moguće, pozitivne primjere iz prakse:

Pitanje je u nadležnosti Ministarstva pravde.

We celebrate human identities
celebrate
diversity!

28. "Ako državno zakonodavstvo dozvoljava reproduktivni tretman samohranim majkama, države članice trebaju osigurati pristup takvom tretmanu bez diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije."

Pitanje 35

Da li nacionalno pravo dozvoljava reproduktivni tretman samohranim majkama?

Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Ako da, postoje li mjere koje bi omogućile pristup takvom tretmanu svim ženama, bez diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije?

Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Pitanje 36

Ako nacionalno pravo dozvoljava reproduktivni tretman nevjenčanim parovima suprotnog pola, da li dozvoljava takav tretman i nevjenčanim lezbejskim parovima?

Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Molimo Vas navedite postojeće mjere i, ako je moguće, pozitivne primjere iz prakse:

Pitanja 35 i 36 su u nadležnosti Ministarstva zdravlja.

XI Nacionalne strukture za ljudska prava

45. "Države članice trebaju osigurati jasno određene nacionalne strukture za ljudska prava koja će se baviti pitanjima diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta; države članice bi trebale biti u mogućnost da izrađuju preporuke na zakone i politike, podižu svijest opće javnosti, kao i - koliko to dopušta nacionalno zakonodavstvo - ispituju pojedinačne žalbe koje se tiču kako privatnog, tako i javnog sektora, i pokretati ili učestvovati u sudskim postupcima."

Pitanje 52

Da li su Nacionalne strukture za zaštitu ljudskih prava (tijela za ravnopravnost, ombudsman, nacionalne institucije za ljudska prava, i/ili Nacionalni preventivni mehanizmi) jasno određene kako bi rješavali problem diskriminacije na osnovu

- Seksualne orijentacije? Da ☒ Ne ☐ Djelimično ☐

- Rodnog identiteta? Da ☒ Ne ☐ Djelimično ☐

Ako da, molimo Vas objasnite i navedite koje mogućnosti intervencije spadaju u njihova ovlaštenja, naročito ona koja se odnose na višestruku diskriminaciju:

Shodno članu 19 Zakona o zabrani diskriminacije propisana je zabrana diskriminacije po osnovu rodnog identiteta, seksualne orijentacije i/ili interseksualnih karakteristika:

„Svako pravljenje razlike, nejednako postupanje ili dovođenje u nejednak položaj lica ili grupe lica po osnovu rodnog identiteta, seksualne orijentacije i/ili interseksualnih karakteristika smatra se diskriminacijom.

Svako ima pravo da izrazi svoj rodni identitet, seksualnu orijentaciju i/ili interseksualne karakteristike.

Niko ne može biti pozvan da se javno izjasni o svom rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji i/ili interseksualnim karakteristikama.

Pod rodnim identitetom podrazumijeva se sopstveni rodni doživljaj koji ne mora zavisiti od pola koji je utvrđen i upisan prilikom rođenja. Rodni identitet tiče se svakog lica i ne podrazumijeva samo binarni koncept muškog ili ženskog.

Pod seksualnom orijentacijom podrazumijeva se emocionalna i/ili fizička privlačnost ili naklonost prema licima istog i/ili različitog pola.

Pod interseksualnim karakteristikama podrazumijevaju se različite tjelesne osobine nekog lica (koje mogu biti hromozomne, hormonalne i/ili anatomske), koje ne odgovaraju striktnim medicinskim definicijama muškarca ili žene i mogu biti prisutne u različitom stepenu.“

Članom 20 istog Zakona propisana je i zabrana višestruke diskriminacije, odnosno kako slijedi:
„Težim oblikom diskriminacije, po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona, smatra se diskriminacija:

1) učinjena prema istom licu ili grupi lica po više osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona (višestruka diskriminacija);

2) učinjena više puta prema istom licu ili grupi lica (ponovljena diskriminacija);

3) učinjena u dužem vremenskom periodu prema istom licu ili grupi lica (produžena diskriminacija);

4) propagiranjem putem javnih glasila, kao i ispisivanjem i isticanjem sadržaja i simbola diskriminatorne sadržine na javnim mjestima;

5) koja ima naročito teške posljedice po diskriminirano lice, grupu lica ili po njihovu imovinu.“

Shodno članu 21 Zakona o zabrani diskriminacije nadležnosti Zaštitnika/ce su:

„1) postupa po pritužbama zbog diskriminatornog postupanja organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica, i preduzima mjere i radnje za otklanjanje diskriminacije i zaštitu prava diskriminisanog lica, ako nije pokrenut sudski postupak;

2) podnosiocu/teljki pritužbe koji/a smatra da je diskriminisan/a od strane organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica daje potrebna obavještenja o njegovim/njenim pravima i obavezama, kao i mogućnostima sudske i druge zaštite;

3) sprovodi postupak mirenja lica koje smatra da je diskriminirano, uz njegov pristanak, i organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica, na koje se odnosi pritužba zbog diskriminacije;

4) pokrene postupak za zaštitu od diskriminacije pred sudom ili se u tom postupku pojavi kao umješač/ica kad stranka učini vjerovatnim, a Zaštitnik/ca procijeni da je postupanjem tuženog izvršena diskriminacija po istom osnovu prema grupi lica sa istim ličnim svojstvima ili bi posljedice nejednakog postupanja bile takve prirode da mogu prouzrokovati sistemske povrede načela zabrane diskriminacije, a naročito tešku povredu dostojanstva ličnosti, ili bi se lice koje traži zaštitu od diskriminacije moglo na drugi način dovesti u naročito nepovoljan položaj po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona;

5) upozorava javnost na pojavu težih oblika diskriminacije;

6) vodi posebnu evidenciju o podnijetim pritužbama u vezi sa diskriminacijom;

7) prikuplja i analizira podatke o slučajevima diskriminacije;

8) preduzima aktivnosti radi promocije jednakosti;

9) podnosi Skupštini Crne Gore, u okviru godišnjeg izvještaja, poseban dio izvještaja o sprovedenim aktivnostima na zaštiti od diskriminacije i promociji jednakosti;

10) vrši i druge poslove u vezi zaštite od diskriminacije propisane posebnim zakonom kojim se uređuju nadležnost, ovlašćenja, način rada i postupanje Zaštitnika/ce.“

Slavimo ljudske identitete i tijela,
slavimo ljudsku raznolikost!

We celebrate human identities
and bodies, we celebrate
human diversity!

~~XII Višestruka diskriminacija~~

spektra

46. "Države članice se potiču da preduzimaju mjere kojima će osigurati da zakonske odredbe kojima se zabranjuje i sprječava diskriminacija u domaćem zakonodavstvu istovremeno zabranjuju i sprječavaju višestruku diskriminaciju, uključujući diskriminaciju na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta; nacionalne strukture za ljudska prava trebaju imati široka ovlašćenja koja će im omogućiti da se bore sa takvim problemima."

Pitanje 53

Postoje li mjere koje osiguravaju da se zakonskim odredbama u domaćem zakonodavstvu sprječava višestruka diskriminacija, uključujući diskriminaciju na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta?

☒ Da ☐ Ne

Pitanje 54

Postoje li mjere kojima se aktivno identifikuju, štite i/ili podržavaju grupe izložene višestrukoj diskriminaciji?

☒ Da ☐ Ne

Naročito one koje se tiču

- lezbejki, biseksualnih i trans žena? ☒ Da ☐ Ne
- LGBTI osoba druge rase? ☒ Da ☐ Ne
- LGBTI osoba koje pripadaju nekoj od nacionalnih manjina, uključujući Rome? ☒ Da ☐ Ne
- LGBTI azilanti i izbjeglice? ☒ Da ☐ Ne
- LGBTI osobe iz manjinskih vjerskih zajednica? ☒ Da ☐ Ne
- LGBTI seksualne radnice? ☐ Da ☐ Ne
- LGBTI osobe sa invaliditetom? ☒ Da ☐ Ne

Molimo Vas navedite mjere i, ako je moguće, pozitivne primjere iz prakse:

Vidjeti odgovor u okviru pitanja br.52

Oblast III - Opšta procjena i širenje Preporuke i njenog Dodatka

Pitanje 55

Kako biste ocijenili status implementacije Preporuke u svojoj zemlji?

Potpuno zadovoljavajući ☐ ☒ Dovoljan ☐ Nedovoljan ☐ Nepostojan ☐

Molimo Vas obrazložite odgovor:

Predmetna preporuka je ispoštovana u visokoj mjeri kroz unapređenje normativnog okvira za zaštitu od diskriminacije, te kroz realizaciju mjera u okviru Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori 2013-2018 i kroz implementaciju mjera sadržanih u Akcionom planu za pregovaračko poglavlje 23 - „Pravosuđe i temeljna prava“.

We celebrate human
identities
celebrate
diversity!

Pitanje 56

Na koje prepreke, ako ih je bilo, je naišao postupak implementacije Preporuke?

/

Pitanje 57

Da li je Preporuka, uključujući njen Dodatak, prevedena na sve nacionalne jezike?

Da ☐ Ne ☐ Djelimično ☐

Pitanje 58

Koji koraci su preduzeti kako bi se obezbjedila što šira primjena Preporuke i njenog Dodatka?

/

Podsjećamo Vas da, u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama (Sl. list Crne Gore 44/12 od 09. 08. 2012. godine) pravo pristupa informacijama obuhvata pravo traženja i primanja informacija bez obzira na svrhu i podatke koji su u njima sadržani. Organ vlasti dužan je da omogući podnosiocu zahtjeva pristup informaciji ili njenom dijelu i da po zahtjevu za pristup informaciji, donese rješenje i dostavi ga podnosiocu u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.

Molimo Vas da nam tražene informacije dostavite u elektronskom formatu putem e-maila, kao u štampanom formatu putem pošte ili kurirske službe, putem dolje navedenih kontakata.

U nadi da će te nam u zakonski definisanom roku dostaviti tražene informacije,

Srdačno Vas pozdravljam.

Jovan Ulićević

Izvršni direktor
Asocijacija „Spektra“

Adresa: Omladinskih brigada 6, 81000 Podgorica

T: +382 67 135 205

e-mail: jovan.spektra@gmail.com

CRNA GORA

MINISTARSTVO ZA LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA

Broj: 007-37-01/18-2

Podgorica, 23.05.2018. godine

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava na osnovu člana 30 stav 1 Zakona o slobodnom pristupu informacijama (»Sl.list CG«, br. 44/12 i 30/17), postupajući po zahtjevu NVO Asocijacija »Spektra«, zaveden pod brojem 007-37-01/18-1 od 15.05.2018. godine, radi pristupa informacijama, donosi

R J E Š E N J E

I. Usvaja se zahtjev za slobodan pristup informacijama NVO Asocijacije »Spektra«, zaveden pod brojem 007-37-01/18-1 od 15.05.2018. godine, te se dozvoljava pristup informaciji koja sadrži odgovor na postavljeno pitanje:

1. Dostava odgovora na Upitnik o implementaciji Preporuka Vijeća ministara CM/Rec (2010)5 o mjerama za borbu protiv diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta.

II. Pristup informacijama iz stava I tačka 1. ovog rješenja ostvariće se dostavom informacija putem pošte, preporučenom pošiljkom na adresu podnosioca zahtjeva.

III. Žalba protiv ovog rješenja ne odlaže njegovo izvršenje.

O b r a z l o ž e n j e

NVO Asocijacija »Spektra«, podnijela je Ministarstvu za ljudska i manjinska prava zahtjev za slobodan pristup informacijama, zaveden pod brojem 007-37-01/18-1 od 15.05.2018. godine, kojim je traženo da im se omogući pristup informaciji koja sadrži odgovor na postavljeno pitanje: dostava odgovora na Upitnik o implementaciji Preporuka Vijeća ministara CM/Rec (2010)5 o mjerama za borbu protiv diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta, zahtijeva da im se isto dostavi, na način što će predmetnu informaciju ovo Ministarstvo dostaviti putem pošte preporučenom pošiljkom na adresu, ul. Omladinskih brigada br. 6, Podgorica.

U postupku po zahtjevu za slobodan pristup informacijama NVO Asocijacije »Spektra«, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je utvrdilo da posjeduje traženu informaciju, te da se u istoj ne nalaze podaci čijim bi se objelodanjivanjem ugrozio neki od interesa iz člana 14 Zakona o slobodnom pristupu informacijama, pa nalazi da zahtjev treba usvojiti kao osnovan, u skladu sa članom 13 i članom 21 stav 2 Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Rimski trg, br 46, 81 000, Podgorica

Tel: +382 20 482 129; fax: + 382 20 234 198; website: www.minmanj.gov.me

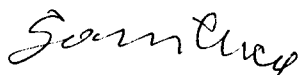
Žalba na rješenje ne odlaže izvršenje, shodno članu 36 Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Na osnovu izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu rješenja.

PRAVNA POUKA:

Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Agenciji za zaštitu podataka o ličnosti i pristup informacijama u roku od 15 dana od prijema rješenja, neposredno ili preko Ministarstva za ljudska i manjinska prava. Žalba se podnosi u dva primjerka, sa dokazom o uplati 5,00 eura administrativne takse na žiro račun broj 907-0000000083001-19, shodno tarifnom broju 2 Zakona o administrativnim taksama ("Sl.list RCG", br. 53/03 ...02/06 i "Sl. list CG", br. 22/08 i 26/11).

Obradio: G. Cuca

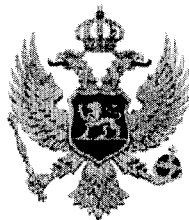

Dostavljeno:

- Podnosiocu zahtjeva
- u spise predmeta
- a/a

MINISTAR
Mehmed Zenka

CRNA GORA
MINISTARSTVO ZA LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA

Broj: 007-37/18-3
Podgorica, 23. maj 2018. godine

NVO ASOCIJACIJA "SPEKTRA"
-Jovan Ulićević, izvršni direktor

Podgorica
Omladinskih brigada 6

Predmet: odgovor na zahtjev za slobodan pristup informacijama

Poštovani gospodine Ulićeviću,

U vezi Vašeg zahtjeva za slobodan pristup informacijama, zavedenim kod ovog ministarstva pod brojem 007-37/18-1, od 15. maja 2018. godine, u prilogu Vam dostavljamo odgovore na Upitnik iz nadležnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava.

S poštovanjem,

Obradio: R. Andrijašević

